

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Quale peccatum sit furtum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Tertium, Vt quanta in illis actibus externis fuerit malitia. non requiritur verò vt explicet, quoties refiliit à proposito restituendi: tum quia is, qui decies mutauit propositum, non magis peccauit, quàm qui permanlit continuè in voluntate retinendi, si cetera sint paria: tum quia omnes istæ volitiones non restituendi, referuntur ad continuationem vnius actus externi; ac proinde moraliter censentur vnum peccatum.

Mihi probatur, vt etiam numerus talium volitionum explicetur: quia per se sunt distincti actus: puta, si potest meminisse.

DVBITATIO V.

Vtrum dum quis utitur re aliena, quam detinet inuito domino, peccet nouo peccato quotiescumque id facit.

R Esp. Quidam putant, id esse nouum peccatum. Ita Nauarr. c. 17. nu. 54. & Caiet. q. 66. artic. 3.

25 *Vtusus rei non est nouum peccatum.*
Sed verius est, non esse nouum, sed vnum idemque continuatum. colligitur ex Gabr. & Soto supra cit. n. 11. Ratio est; quia rem alienam accipere, retinere, vt, & destruere, censentur eiusdem rationis & speciei moralis: ergo quando hæc simul concurrunt, est vnum peccatum continuatum.

26 Hic tamen duo Aduertenda. Primò, Si domino perinde sit, vt ar sine re sua, an eam apud te detineas otiosam, non magis crescere culpâ vsu, quàm nuda detentione; vt, si sit gemma, annulus, torquis, vel quid simile, quod vsu non fit deterius: si sit pecunia, eamque alienes, modò ea alienatione non fias ad restituendum impotentior, quòd si dominus longè ferret agrius vsum, quàm otiosam detentionem, eò quòd res vsu atteratur, vel periculo exponatur, tunc peccatum magis vsu augeteretur quàm detentione: (semper tamen intra eandem speciem) vt si sit vestis, vel equus, &c.

Secundò Notandum, Si res ita apud te facta sit deterior, vt verisimile sit dominum eam non amplius velle, sed pretium eius; non est peccatum ea vt, aut etiam destruere; quia hoc non fit amplius inuito domino, cum eam nolit sibi restitui. peccatum tamen esset non restituere eius pretium, si commodè posses, quòd si etiam id tunc commodè non posses, neque hoc peccatum esset.

DVBITATIO VI.

Quale peccatum sit furtum.

R Espondeo & Dico Primò, Ex genere suo esse peccatum mortiferum. Ratio est; quia infert proximo nocumentum: atqui hoc est contra charitatem; ergo.

Aduerte tamen, Furtum ex genere suo esse minimum peccatum, quòd in proximum committitur; quia bona fortuna sunt infima, ratione tamen incommodorum, quæ inde sequuntur, possent esse maius alius.

27 Dico Secundò, Fieri tamen potest, vt ex indeliberatione, vel ex materiæ paruitate, sit tantum peccatum veniale. Est certa. Et quidem ratione paruitatis materiæ patet; quia in furto tali non est notabilis læsio. Ratione autem indeliberationis, quomodo possit esse peccatum veniale, difficilius

est; nam opus illud externum videtur vix fieri posse absque plena consideratione. Sed quid sit de opere externo, saltem voluntas furandi potest carere plena & sufficienti aduertentia: vt patet, dum quis tentatur ad furtum; ac proinde in hac peccatum veniale erit. Puto tamen etiam fieri posse, vt hæc voluntas exeat in opus externum, auferendo rem alienam sine plena animaduersione. Quidam enim ex consuetudine ita sunt propensi & veluti determinati ad furandum, vt rem auferant priusquam perfectè aduertant quid agant. Idem fieri potest ex vehementia tentationis, præsertim in festinatione, vbi non conceditur deliberatio.

28 *Furtum indeliberatum.*
Dico Tertio, Vt furtum sit peccatum mortale, requiritur, vt materiæ quantitas notabilis sit. Patet; quia non cuiusvis rei ablatio potest esse culpa mortifera; v. g. pomi vel oboli.

29 Sed difficultas est, quænam censenda sit quantitas notabilis. Nauarrus c. 17. num. 4. putat dimidium regalem esse quantitatem notabilem, quæ constituat furtum mortiferum. Toletus l. 5. c. 16. vnum regalem, vel duos, etiam respectu diuissimi. Barth. Medina 1. 2. quæst. 88. art. 4. duos regales. Sotus lib. 5. q. 3. art. ad tertium, vnum vel duos aureos. Denique quidam centum aureos requirunt, vel amplius, seposito omni incommodo extrinseco. Alij verò docent, non posse in genere taxari, quæ quantitas sit notabilis; sed hanc statuendam arbitrio prudentum, pro varia personarum & locorum conditione. Ita Ioannes Medina C. de restit. q. 10. & Petrus Nauar. lib. 3. c. 1 n. 35. Ratio est; quia quòd respectu vnius censetur notabile, respectu alterius non censetur tale, sed modicum & parui momenti. iuxta quam sententiam dici potest. Primò, respectu omnium, etiam Regis & hominis prædiuitis, vnum aureum videri quid notabile, vnde furtum vnius aurei, erit mortiferum. Ita Petrus Nauarra, & Sotus supra.

30 Nec obstat, quòd hæc quantitas respectu Regis modica videatur: quia etiam modica fit ad donationes pro regia magnificentia faciendas; non tamen est modica, spectatis omnibus Regis oneribus, ad quæ subleuanda hæc quantitas notabiliter iuuat: vt patet cum militi soluendum est, qui per mensem vnum pro duobus aureis vitam exponit. Deinde censetur notabilis, cum agitur de iniuria subeunda: non enim minus Rex se suaque omnia tuta esse vult ab iniuria, quàm alius quilibet. Secundò, Respectu mediocriter diuitum, quatuor regales, siue vnum florenum censerit quid notabile, iuxta Petrum Nauarram: quia sufficit illis ad victum vnius diei, addit ille, minorem quantitatem non censerit notabilem. Tertio, Respectu mechanicorum, duos regales; iuxta sententiam Medinae. inde enim commodè victitant, & hæc summa ferè æquat mercedem diurnam. Sotus tamen & Petrus negant duos sufficere. Quarto, Respectu pauperis, vnum regalem, vel etiam dimidium. Sententia illa de centum aureis, est nimis laxa, nec satis consentanea Scripturæ, qua dicitur, *Fures regnum Dei non possidebunt.* pauciores enim sunt, qui tantas summas furripiant.

31 Nihilominus, etsi hæc vltima sententia satis probabilis videatur; placet tamen sententia Bartholomæi Medinae, & Toleti, qui duos regales absolute quantitatem notabilem statuant. quamuis etiam minor summa talis censerit possit, si notabilem læsionem secum trahat, vt si pauperi furcepta

repta fuerit: vt Toletus notat. Quod confirmari potest ex Nauarro, qui dicit, In quibusdam Episcopatus solitam ferri excommunicationem ob furtum duorum regalium. Hoc tamen modò post Concilium Tridentinum fieri non debet: imò per se res satis indigna videtur, nisi in casu aliquo particulari, circumstantiæ tale remedium postulent. Vide Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de reform. vbi statuitur vt huiusmodi excommunicationes non ferantur, nisi ob rem non vulgarem, causa diligenter per Episcopum examinata. vnde non facile excusauerim eos, qui pro tribus vel quatuor florenis excommunicant.

32 Dices, Si furtum duorum regalium, in diuitem commissum, est peccatum mortiferum, non infra, ergo si quis auferat duos regales, minùs vno obolo, non peccabit mortiferè.

Respondeo, Non posse hanc quantitatem mathematicè statui, sed moraliter; sicut iusta rerum pretia, quæ non consistunt in indiuisibili termino. Itaque censetur etiam peccare mortiferè, qui saltem vno vel altero asse non abest ab hac quantitate. quæ enim parum distant, nihil distare videntur.

33 Dico Quartò, Quamuis ipsa res, quæ surripitur, non sit notabilis pretij, tamen si auferatur ei qui inde graue incommodum accipiet, est peccatum mortiferum; quamuis non mortiferum in specie furti. Prior pars, esse peccatum mortale, probatur; quia notabile damnum proximo irrogatur; vt si futuri furti parasetas, vel fartori acum; nec possint aliunde habere: sic si auferas cuiquam rem parui momenti, quam tamen ille maximi facit, & propter quam valdè perturbabitur, vel diras imprecabitur, vt ait Sorus supra.

Si notabile
incommodum ex re
parua

34 Secunda pars, Non esse peccatum mortiferum in specie furti, optimè probatur à Nauarro supra, c. 17. n. 2. quia res quæ surripitur, non est notabilis pretij: ergo non est materia furti mortiferi. Vnde sequitur, si talis ferretur excommunicatio, Quicumque rem notabilem furatus fuerit, ipso facto sit excommunicatus, hunc non fore excommunicatum.

Petes, Ad quam speciem ergo pertinebit hoc peccatum, quæ est mortiferum?

Resp. Si sequatur damnum, v. g. lucrum cessans, erit in specie damnificationis iniustæ; (quæ proprio nomine caret) quia huius damni causam iniuste dedit: si autem sciat fur, talem solere peccare, imprecari, blasphemare, erit peccatum scandalosi, pertinens ad eam peccati speciem, cuius sciebat suo furto, etiam exiguo, se fore causam.

35
Animus
furandi
maiora.

Ex his sequitur, eum, qui surripit minima, cum animo maiora furandi si possit, peccare quidem mortiferè; non illo actu, quo vult furari hoc minimum, sed alio huic coniuncto, talis enim habet duos actus voluntatis, vnum absolutum, quo vult hanc rem paruum furari; & hæc voluntas exit in actum externum, estque solum peccatum veniale: alterum conditionatum, scilicet, Vellem auferre maiora, si possem: & hæc velleitas est peccatum mortiferum, sed non exit in actum externum. vnde talis fur non inuolueretur sententia excommunicationis, lata in eos qui rem notabilem furati essent.

DVBITATIO VII.

Vtrum is, qui minutis furtis intendit surripere quantitatem notabilis pretij, peccet mortiferè.

36 Respondeo, Qui per furta minima intendit ditescere, aut conquirere notabilem pecuniam quantitatem, peccat mortiferè illa intentione, & quouis externo furto minuto, ex eius vi procedente. Est communis DD. sententia. Prior pars patet; quia intendit accipere rem alienam magni momenti inuito domino.

Dices, Intendit accipere à diuersis, & nemini cupit facere notabile iniuriam: ergo non est peccatum mortale. Ob hoc argumentum Hieronymus ab Hangesto cap. 9. Moralium pag. 130. admittit hoc non esse peccatum mortale, nec teneri ad restitutionem. Sed hanc sententiam non facile concesserim in praxi. Primò, quia alioquin non peccarent mortiferè, qui vtuntur ponderibus vel mensuris iusto minoribus: quod videtur esse contra illud Prouerb. 11. *Statera dolosa, abominatio est apud Deum.* & Deuter. 25. *Non habebis in sacco diuersa pondera, maius & minus,* &c. *abominatur enim Deus eum qui facit hoc.* vbi satis insinuat esse peccatum mortale. Secundò, quia præbet occasionem hominibus, vt ex alieno ditescere studeant. Tertiò, quia est contra communem DD. sententiam. Ioannes Medina C. de restitut. q. 10. in fine putat non esse peccatum mortale, si ille id in fraudem legis de non furando, non faciat; sed quia forte non habet alias, vnde ipse & familia sua viuat. quæ sententia teneri potest. Primò, si illius hominis conditio sit talis, vt alij teneantur ei succurrere: vt docet Angelus v. Furtum, n. 37. Fumus eodem verbo n. 10. & alij. Secundò, quando constat illos, à quibus accipit, si nosset hominis statum, non fore inuitos circa rei substantiam, etsi circa modum inuiti sint; dum displicet occulta surreptio vel fraus, aliàs non est tuta.

Surripientes
minima.

37

Vnde ad obiectionem Respondeo negando 38 consequentiam, nempe quòd ille non peccet mortiferè, dum intendit à multis parum accipere. Ratio est, quia multis inferre paruum damnum, perinde est ac si vni inferas magnum. nam omnia illa parua simul iuncta, efficiunt vnum magnum, quod est illius communitatis.

38

Responde-
tur.

Nec refert, quòd singuli vix sentiant aliquid incommodi; quia etsi nemo in particulari sentiat; tamen respectu communitatis est notabile incommodum; quia tali summa potest Respublica aliquem notabiliter iuuare, vel aliquod debitum dissoluere. sicut supra dictum est de Rege; quia etsi in sua persona ex furto duorum aureorum nihil sentiat incommodi; tamen censetur ei quid notabile, spectatis omnibus eius oneribus & obligationibus. Simili modo, qui ex immenso tritici numero, ad Rempublicam pertinente, duos modios auferret, parum incommodi singulis inferret; tamen peccaret mortiferè, quia respectu Reipublicæ id censetur notabile. Adde, hanc rationem furandi, remque suam augendi, valdè repugnare societati humanæ, & in omni Republica benè instituta valdè exosam; ac proinde tamquam rem valdè noxiam hominum societati, censeri prohibitam sub peccato mortifero: sicut fornicatio